

LA MOSTRA I RESSENYA D'ARMES DE 1623

ANTONI I. ALOMAR i CANYELLES

El mes d'octubre de 1620, Felip III avisà els Jurats de Mallorca del perill d'un atac anglès a les Balears, el qual no s'esdevingué. La resposta del Gran i General Consell a l'avís del rei fou de demanar armes de foc ja que el Regne estava mancat de diners per comprar-ne. Mentrestant, el rei va morir i la resposta del seu successor, Felip IV, en el seu primer contacte amb les institucions mallorquines, fou favorable a la concessió de l'ajut.¹

Al cap de tres anys hi hagué un nou avís reial de perill d'atac anglès, aquest pic per un estol procedent d'Irlanda que hom deia que s'ajuntaria a la Mediterrània amb corsaris del nord d'Àfrica, i aleshores la resposta que donaren els Jurats del Regne en el consell de guerra celebrat a l'ordre de fer mostra general d'armes a la capital, a les poblacions de la part forana i a les illes veïnes, fou reticent.

La reticència dels jurats a celebrar la mostra (*entenent no convenia per causes representades a boque*) tingué causes diverses. En primer lloc, la manca d'aportacions econòmiques de la monarquia al manteniment de la milícia, especialment al pagament del sistema de guardes.

La defensa de l'illa depenia gairebé absolutament de la Universitat, amb el cost econòmic que suposava. El rei mantenia les dues companyies d'arcabussers anomenades dels Dos-cents, instituïdes el 1525 per reforçar el poder del lloctinent després de la segona Germania, la companyia dels mosqueters, la dels cavalls forçats i la de l'artilleria anomenada *del rei*, les peces de la qual fins i tot guardava la Universitat (a més, part del finançament de la construcció de les noves murades de la capital depenia de la Universitat).

La composició de les unitats militars era gairebé absolutament mallorquina. La monarquia envià de fora mestres artillers, especialistes en el disseny de murades i especialistes en instrucció militar per ocupar el càrrec de sergent major (càrrec universal el nomenament del qual també depenia de la universitat).

Contra la celebració de la mostra d'armes que tractam, els jurats degueren adduir, a més a més, les despeses, especialment en pólvora per a salves, a què havia hagut de

1 ARM, AGC 54, f.273v-274v, 16-10-1620. Vegeu Arthur F. PETERSON: *War, Politics and the Kingdom of Mallorca (1621-1641)*, Baltimore, 1979. És un bon estudi sobre les relacions entre la monarquia i el Regne de Mallorca al voltant de la defensa, durant aquest període.

subvenir la Universitat per una altra falsa alarma de feia tres anys (tenguem en compte les restriccions que aviat es varen imposar al consum de pólvora en usos sumptuaris).

Però el principal motiu de les reticències de la Universitat degué ser la situació d'enfrontament greu d'aquesta institució amb el lloctinent general, Gerónimo de Agustín, primer instrument de Gaspar de Guzmán, comte-duc d'Olivares, per aplicar la seva política al regne balear.

Jerónimo de Agustín arribà a l'illa de Mallorca dia 12 de juliol de 1622 i se n'anà dia 21 de maig de 1628. Amb el seu mateix nomenament començaren les postures de força de Gaspar de Guzmán contra els privilegis de Mallorca ja que Agustín, com a natural del regne d'Aragó, no podia ostentar el càrrec de lloctinent general.

Per esquivar els privilegis que reservaven els oficis i beneficis als naturals i concedir-ne a forasters, la corona emprà la naturalització per via de privilegi, amb el consentiment de la noblesa illenca, la qual a canvi esperava títols que l'homologassin amb la noblesa castellana (no cal recordar que la integració de la noblesa de tots els regnes de la monarquia dins la castellana constituïa un dels objectius explícits de Gaspar de Guzmán).

L'excusa principal per a la intervenció del lloctinent, aviat anomenat virrei, contra els privilegis del regne fou, però, l'actuació contra les parcialitats entre Canamunt i Canavall i el bandolerisme.²

La mostra d'armes manada des de la cort, s'arribà a celebrar. Hi passà revista el lloctinent, com a capità general i, a la fi, tampoc no es va produir cap atac a l'illa, igualment com no es produiria l'any 1638, quan tornà haver-hi una mobilització general per l'alarma contra un atac francès.³ La celebració de la mostra suposà una demostració de força del lloctinent damunt la Universitat, que l'hagué d'acceptar ja que, a pesar que totes les competències en defensa eren d'ella, no ho era la direcció superior.

LA DESCRIPCIÓ DE LA MOSTRA I RESSENYA GENERAL

La importància de la descripció de la mostra de l'any 1623 a la ciutat de Mallorca rau en el fet que, juntament amb l'informe sobre l'estat de la defensa de l'illa en els anys 1638 i 1679,⁴ l'obra clàssica de Weyler Laviña i el capítol dedicat a la defensa a *Islas Baleares* de J. M. Quadrado, és una de les principals fonts per a l'estudi de l'organització de l'exèrcit illenc a l'època.⁵

2 Alvaro CAMPANER: *Cronicón Mayoricense*, Palma, 1881-1884, p. 375 i 382. Sobre aquest període històric a Mallorca i el paper d'Agustín, vegeu Jaume SERRA BARCELÓ: "Mallorca i la Unió d'Armes: primeres aportacions", *Randa*, 18, Barcelona, 1985, 25-44.

3 Arthur F. PETERSON: "La defensa de Mallorca bajo Felipe IV", *Fontes Rerum Balearium*, III, Palma, 1979-1980, 226-234.

4 Miguel RIVAS [SIC] DE PINA: *Torres de atalaya y Milicias Populares de Mallorca (siglo XVI al XVIII)*, Madrid, 1931, 33. Hi ha un resum extens de l'obra a J. MASCARO: *Corpus de toponímia de Mallorca*, IV, 1866-1930. Arthur F. PETERSON: "La defensa de Mallorca...", 70-76 just remet a WEYLER.

5 Fernando WEYLER: *Historia orgánica de las fuerzas militares que han defendido y ocupado a la isla de Mallorca desde su conquista en 1229 hasta nuestros días y particularmente des de aquella fecha, hasta el advenimiento al trono de la Casa de Borbón*, Palma, 1862. Weyler degué tenir algunes d'aquestes dades a l'abast; tot i que Weyler no esmenti gairebé mai les fonts, reconeix que Josep Maria Quadrado li'n fomi una gran part. Com a introducció, cal citar Francisco ESTABÉN: *De lo bélico mallorquín. Fuerzas militares de Mallorca. Arquitectura militar insular*, a J. MASCARO PASARIUS(ED): *Historia de Mallorca*, IV, Palma, 1971, que es basa en l'obra de Weyler, sobretot.

La descripció de la mostra i ressenya general de 1623 es troba al *Llibre de Cerimonial de 1575-1657* de la Universitat, conservat a l'Arxiu de la *Societat Arqueològica Lul·liana*.⁶ N'hi ha una còpia, conservada dins el *Llibre de Cerimonial de 1541-1686*, conservat a l'Arxiu del Regne de Mallorca.⁷

Weyler ja havia publicat una versió de la descripció de la mostra resumida i traduïda al castellà i, després, Tomàs Aguiló, un resum en català d'una de les còpies del segle XVII, resum que Àlvar Campaner traduí i publicà un poc més envant.⁸

Més avall transcrivim i comentam la descripció de la mostra d'armes del manuscrit de la SAL, que consideram l'original, versió que anotam amb la còpia de l'ARM i amb el text de l'edició d'Aguiló.

Aquesta edició del text de la descripció de la mostra general de 1623 té com a interès principal l'estudi del text original i, a més, la constatació, d'altra banda prou coneguda, que, fora del cercle immediat de l'administració de les unitats que depenien directament del lloctinent, el català aleshores continuà essent la llengua normal en l'activitat militar que s'hi descriu. A pesar d'això, la documentació referent a l'administració de les unitats que depenien del lloctinent al segle XVII és en castellà.⁹

Aquesta constatació de l'ús del català en l'activitat militar a l'illa és important perquè es produeix precisament en un moment en què, des de feia un segle, anava avançant el coneixement del castellà entre la classe dominant, la noblesa. Els mitjans de familiarització amb el castellà eren la presència a l'illa de lloctinents de llengua castellana, el contacte amb l'administració de la monarquia, el contacte amb oficials castellans (sobretot en la seva participació amb unitats procedents de Mallorca en campanyes militars fora dels territoris de llengua catalana), les relacions personals amb membres de la noblesa castellana i l'ús exclusiu del castellà que feia la Inquisició.

A banda de l'ús intern del castellà per l'administració del lloctinent a través de la Procuradoria Reial, és significativa l'obra *Ejercicio militar* de Jaume d'Olesa (1604), una de les primeres escrites en castellà a Mallorca, sempre per membres de la noblesa, que s'ha d'inscriure dins el context esmentat abans d'atracció per part de la monarquia cap a la noblesa castellana dels grups nobles d'altra nacionalitat. No és cap tractat d'instrucció de la milícia ni d'estratègia ni tàctiques militars, sinó d'ensinistrament cavalleresc, elitista, doncs, com el coneixement del castellà.

L'ús del català com a llengua normal de la milícia és corroborat pel seu ús corrent als manuals d'ensenyament de les escoles d'artilleria mallorquina, manuscrits, i barcelonina, editats, i en altres llibres de text més generals: *Tractat del Bon Artiller* (Mallorca, fi del s. XVI), com *Theòrica y Práctica del Art de Artilleria que seguxen y úzan los Artillers de la Universitat del Reyne de Mallorcas* (1640),¹⁰ obra contemporània dels *Preludis*

6 ASAL, (M(A)-15, f.34r-35v; està format per un plec afegit i incorporat en la numeració del volum.

7 ARM, Llibre de seremonial 1541-1686.

8 Fernando WEYLER: *Historia orgánica de las fuerzas militares*, 200-201. Tomàs AGUILO: "Mostra y ressenya general", *Almanaque de las Islas Baleares para 1880*, 205-209.

Alvaro CAMPANER: *Cronicón Mayoricense*, 377-378.

9 Per exemple, vegeu la documentació pertanyent al lloctinent, ja anomenat virrei, referent a fortificació i infanteria de 1621 a 1627, sota la signatura ARM, RP-2582, que és en castellà.

10 Ed. facsimil (parcial), Impremta Mossèn Alcover, Palma de Mallorca, 1956.

militars de Domènec Moradell (1640), sergent major de la Coronella de Barcelona, i anterior al *Breu tractat de artilleria* de Francesc Barra, mestre de l'escola d'artilleria de la ciutat de Barcelona (1642), i a l'*Orde de batalla o breu compendi militar...* de Josep d'Oms (1643), obres que cal no confondre amb les més aviat especialitzades per a un públic minoritari, que Vicenç Mut, sergent major de la ciutat de Mallorca, ja escriuria en castellà des de 1664, i que constitueixen un indicatiu del progrés de la infiltració d'aqueix idioma.

LA MURADA RENAIXENTISTA AL TEXT

En el text destaca la informació referent a l'estat de les murades de la ciutat de Mallorca en aquell temps. Algunes dades històriques interessants, en primer lloc, són les que es refereixen a les denominacions d'alguns bastions.

1. Bastió d'en Berard. Rebia el nom de l'illa on tenien el casal la família Berard -darrere l'hort de Santa Clara-; bastió conegut també, abans i després, com *de la Calatrava*.¹¹ És anomenat *de Berad* al text, amb la mateixa variant que es troba usada majoritàriament en la talla de 1478 (8 casos de *Berad/Barad* i 1 de *Berard*),¹² mentre que al *Capbreu* de Santa Eulàlia de 1515¹³ i al cadastre de la ciutat de 1576 només apareix *Berard*.¹⁴ La variant *Berad* degué considerar-se vulgar al segle XVI i només degué quedar al nom del bastió (com a prova de l'autonomia del nom del bastió envers el llinatge, tenim que popularment aquest nom encara es transformaria en *Belardo*).¹⁵

2. Bastió dit dels Capellans. Popularment el baluard *del Príncep* rebia aquest nom, pel fet que el clergat n'havia finançat la construcció. Aquest bastió substituï el medieval *esperó de la Calatrava*.

3. Bastió de la porta del Camp (anomenat també *de Sant Jeroni i del Temple*). La porta a què es refereix el nom s'anomenà abans *porta de Santa Fe*.

4. Bastió de Socorrador. Es trobava devora el carrer de la Font del Socorrador, primera part de l'actual carrer del Socors, des de la Porta de Sant Antoni i prengué el nom del socorrador de porcs que hi havia allà; al *Libre de Mostassaf* se cita el Socorrador parlant de porcs i també al *Codi Lagostera* (*La plaça del Socorrador dels porchs*).¹⁶ L'actual església del Socors es començà devers l'any 1650 i els agustins no havien duit la imatge de la Mare de Déu del Socors a l'església de la Mare de Déu de Gràcia fins dia 4 d'agost de 1544, per la qual cosa el nom de bastió del Socors, que trobam el 1540, no pot tenir un origen relacionat amb el convent. Modernament, la paronímia entre el castellà *socorro* i el català *socorrador* deu haver estat la causa que alguna vegada s'hagi anomenat el bastió com *del Socorro*. El nom de *Socors* ha estat la causa que s'hagi

11 Vegeu-lo citat com *bastió de la Calatrava* el 1593 al *Libre de Comptes de l'Almudí*, ARM,AH-2406 (1593-1594), f.38r. En aquest mateix llibre hi ha una referència a "lo bastió vel" (?).

12 Maria BARCELO: *Ciutat de Mallorca en el trànsit a la Modernitat*, Palma, 1988, 263-264.

13 Alvaro SANTAMARIA: *Nueva Planta de gobierno de Mallorca. Enfitéusis urbana y Real Cabrevación*, Palma, 1989, II, 996.

14 Aina Maria I.E SENNE: *Canamunts i Canavalls*, Mallorca, 1981, 228 - 231.

15 Gabriel BIBILONI: *Els noms dels carrers de Palma - I. Ciutat antiga*, Palma, 1983, 33.

16 Antoni PONS: *Libre del Mostassaf de Mallorca*, Palma, 1949, 3; Benito PONS FABREGUES: *Códice Lagostera. Recopilación de documentos referentes á las aguas de la Fuente de la Villa*, Palma, 1898, 62.

pensat en l'existència d'una poterna de sortida d'emergència de la ciutat, la qual només existia darrere el Temple.

A la mostra de 1623 trobam esmentat també el bastió *del Socors* d'una manera confusa juntament amb un anomenat *de Vilaragut*, ja que després d'enumerar els bastions de llevant, del de Socorrador al de la Porta Pintada, es diu que havia visitat *per consegüent lo del Socors y de Vilaragut* (f.34v). El bastió o baluard de Socorrador de la murada renaixentista es construí deixant l'anterior com a contramur interior, però no ben bé al mateix lloc, ja que es canviaren els plans de Giacomo Paleazzo *Fratín* perquè els nous bastions fossin equidistants i l'any 1623 ja estaven acabats, per la qual cosa podria ser que les denominacions de *Socors* i *Socorrador* no es referissin a un mateix baluard sinó al vell i al nou (aquest més prop del Socorrador dels porcs) i que un dels altres esmentats hagués estat batiat de bell nou en honor del lloctinent Joan de Vilaragut (1606-1610), el qual començà les obres del fortí de Portopí, nucli del de Sant Carles (el bastió dedicat no podia ser el de Sanoguera, perquè ja feia el nom d'un altre lloctinent general).¹⁷

5. Bastió de Sant Antoni.

6. Bastió de Sanoguera.

7. Bastió de la Porta Pintada (anomenat també *de Santa Margalida*, etc.).

8. **Bastió de la Parellada** (després dit *de Jesús*): constitueix una referència interessant ja que apareix en singular en lloc del plural del nom més conegut de bastió *de les Parellades*. La denominació procedeix d'un topònim, *les Parellades* (*parellada*: 'extensió de terra que poden llaurar en un dia una parella de bous'), el del lloc que s'ocupà per fer la fortificació.¹⁸ En plural, el nom s'ha conservat en el d'un carrer de la ciutat, però es refereix a unes altres *parellades*. El bastió anterior situat en aquest lloc sembla que s'anomenava *bastió de la Porta del Carme* pel nom que la Porta Plegadissa devia haver pres a la darrera del segle XVI del convent pròxim del Carme.¹⁹

9. **Bastió del Sitjar** (amb un nom procedent de l'àrea on es trobava; el nom del bastió de vegades antropomorfitzat en *d'en Sitjar*).

10. Bastió d'en Moranta.

11. **Bastió de Santa Catherina** (anomenat més envant *de la Creu* i *de Santa Creu*).

17 Francisco ESTABÉN: *De lo bélico mallorquín*. 615, sobre les obres de la murada, i 616, sobre Vilaragut. Vilaragut morí l'any 1610, als 48 anys, essent virrei i capità general. Alvaro CAMPANER: *Cronicón Mayoricense*, 357, 2. Campaner l'anomena Juan Vilaragut i Sans; la *GEC*, 9, 488, Joan Sanç de Vilaragut, baró d'Olocau; i Joan de Vilaragut i Sanç (*GEC* 15, 506).

18 Vegeu a l'ARM, en el *Llibre de rúbriques* de les Actes del *Gran i General Consell*, la núm. 3181: "Sobre satisfer las parellades que se havian pres per la fortificació" (17-4-1584), f.253r.

19 Vegeu citat el *bastió de la Porta del Carme* el 1593 al *Llibre de Comptes de l'Almudí*, ARM, AH-2406 (1593-1594), f.38r.

Quan es va fer la mostra s'havien acabat els nous bastions de terra, però els de la ribera de la mar encara eren els medievals, per la qual cosa només s'anomenen en conjunt. Podem intentar una reconstrucció de tota la murada medieval:²⁰

Esperó de la Calatrava [barbacana de la torre del esperó] -[torre d'en Rossell] - Palau del bisbe -Entrada del Moll -torre del Cap del Moll o Fort del Port²¹ -torres de la Ribera del Moll [torre de la Font del Moll, torre del Gall] - [Porta de Sant Joan] - torre i Porxo de la Mercaderia - *torre on stan les armes de la Universitat* [torre de l'Alfóndec de la Drassana] - Porta Orba de la Ribera del Moll [Drassana?, Porta de Segarra?] - Porta [portella] del Boters - Portella d'en Tomàs [torre de n'Aixaló] - Portal de Portopí - el Sitjar - Porta Plegadissa (entrada de la Riera) - Porta de l'Esvaïdor o Pintada [Sta. Margalida] - Portal/Porta de Sant Antoni - Temple [Portell del Temple] - [Porta de Santa Fe].

Continuant tractant la toponímia urbana, trobam que l'actual plaça de Santa Eulàlia encara és anomenada *Plaça Nova* i que el Born, com fou tradicional, és considerat una plaça. Seria interessant fer correspondre els llocs de reunió de les companyies d'infanteria (les places Nova, del Temple, del Carme, del Mercat i de la Llonja) amb els barris d'on procedien i els bastions que els pertocava defensar, per això ha de ser fonamental la següent taula.²²

Barris 1630		1679		Bastions 1679	
A	L'Almudaina		L'Almudaina	a	Moll
B	La Calatrava		La Calatrava	b	Príncep
C 1	La Pelleteria	C 2	El pes de la Palla	c	Sant Jeroni
E	La Ferreria	D 2	La Capelleria	d	Socorrador
F	El pes del Carbó		El pes del Carbó	e	Drassanes i Sant Pere
G	El Banc de l'Oli		El Banc de l'Oli	f	Sant Antoni
H	La Pescateria		La Pescateria	g	Berard
I	Carrer de Sant Miquel		?		?
J	Carrer dels Oms		El carrer dels Oms	i	Santa Margalida
K 1	Carrer de la Barreteria		La Barreteria	j	Jesús
L	Carrer d'en Cameró (c/ Velázquez)	k 2	El Sant Esperit i la Mercè	k	Sanoguera
L	Companya de la Riera		?		?
M 1	Companya del Sitjar		Sant Jaume	m	Sitjar
N	Companya de Santa Creu	M 2	Santa Creu	n	Santa Catalina i La Creu
O	Companya de la Boteria		La Boteria	o	Hort d'en Moranta

20 Les novetats es justifiquen a Antoni-I. ALOMAR I CANYELLES, *La defensa de Mallorca a l'Edat Mitjana. Organització, armament i terminologia*, Palma, 1995.

21 Vegeu citat el Fort del Port al Llibre de Comptes de l'Almudí (1592-1594), ARM, AH-2406, f.28r i 38r (1593).

22 Les dades de 1630 procedeixen de Francisco Estabén: *De lo bélico mallorquín...*, 575; i les de 1679 es troben a Miquel RIBAS DE PINA: *Torres de atalaya y Milicias Populares de Mallorca (siglo XVI al XVIII)*, MADRID, 1931, 17-28, sense assenyalar-ne l'origen (treball comanat per la junta organitzadora del VII Centenari de la Conquesta de Mallorca), reproduït a Josep MASCARO PASARIUS: *Corpus de toponímia de Mallorca*, IV, 1867-1877.

LA LLENGUA DE LES VERSIONS DE LA DESCRIPCIÓ DE LA MOSTRA

Pel que fa a la relació entre els dos manuscrits que recullen la mostra, cal dir, a l'hora d'establir precedències, que els casos de coincidència de la versió de Tomàs Aguiló amb la de l'ARM són 57 (45 dels quals es refereixen a la grafia de la vocal neutra àtona), mentre que les coincidències entre la versió d'Aguiló i la de la SAL són 4. D'aquestes coincidències hem de deduir que la versió d'Aguiló és un resum de la de l'ARM; però els tipus de coincidències entre les versions d'Aguiló i de la SAL són significatives, per bé que poc nombroses.²³

Les coincidències de SAL i ARM que els oposen a Aguiló semblen en general fruit de les esmenes d'Aguiló.²⁴

Les coincidències entre ARM i Aguiló sovint semblen fruit de la coincidència de la modernització i castellanització d'Aguiló amb la castellanització d'ARM (*sollemna / solemna - solemne; monstra / mostra*, etc.).

La diferència més important entre els manuscrits de la SAL i de l'ARM es refereix a la representació de la vocal neutra (grafies *a* i *e*). En els fragments en què coincideixen els dos manuscrits, i que per tant són comparables, SAL segueix més que no SAL el criteri ortogràfic tradicional, recuperat per Fabra en l'ortografia actual.²⁵

23 Coincidències entre les versions d'Aguiló i de la SAL: manca de mallorquina a ARM enfront de "cavalleria mallorquina" (mallorquina, ratllat a SAL) a SAL i Aguiló. Los demás fronteras a SAL i Aguiló, enfront de Las demás fronteras de l'ARM. fo la última festa a la SAL i fo la tercera festa a Aguiló, enfront de fonch la última festa a l'ARM. Per ventura Aguiló va partir d'un altre manuscrit.

Coincidències d'ARM i Aguiló:

6 del mes de juny / 26 del mes de juny

Hieronim Agustí / Hierony Agustí

rebelles - rebel-les / rebells

ço és / so és

Magnífics Senyors Jurats / Magnífics Jurats

Pere Honofre Cotoner / Pere Ónofre Cotoner

y per los menestrals / per los menestrals

Mostesaf / Mostesaff

lochtinent / loctinent (2)

per no caber-n'i més / caber-y més

y regonegué / y regonagué dones

estas o consamblans - estas o consemblants / estes consemblants

record - recort / report

quiscun de sos capitans / quiscuns de sos capitans

horde / orde (2)

regonegut / regonegué

asseunador - blanquer / no-res

24 sergente de l'ARM i SAL contra sergent d'Aguiló (pot ser modernització) (però SAL, sargento; ARM, sergente; Aguiló, sargent. SAL, sergente; ARM, sergente); partí - pertí / partiren (actualització).

25 Podríem haver analitzat totes les representacions de la vocal neutra, però podem suposar raonablement que les conclusions haurien estat les mateixes.

Altres diferències entre SAL i ARM i coincidències respecte a Aguiló (SAL/ARM):

fo / fonch; perque / paraque; per e / para; per ha / per; per a / para; de peus / después; posats en / posassen; ab sos cavall / ab sos cavalls; estaven a veura / restaven a veura; depertí / despedí; report / record

CH: lloctinent / lochtinent; loctinent / lochtinent; loctinent / lochtinent; Nicolau / Nicholau.

-D: Magestat / Magestad

Ç: plasa (6) / plaça (8); so / ço.

La proximitat cronològica entre els dos manuscrits i el fet que hi hagi una regularitat en l'ús de les altres grafies en ambdós (fins i tot amb un cert conservadorisme en el manuscrit de l'ARM, per exemple en l'ús de la *ç* i de la *ch*) que ens permet de no parlar d'incompetència de l'escrivà i de referir-nos al moment del començament de la interferència del model castellà en l'ortografia castellana en les terminacions verbals i en els plurals de mots acabats en *-a*, que afectava un escrivà (ARM) i no l'altre (SAL). Precisament, la influència del castellà en aquest aspecte s'arribarà a imposar a la zona del bloc dialectal oriental del català durant el segle XVII.²⁶

La influència castellana superior en el manuscrit de l'ARM s'hi constata també en formes com *para*, *paraque* contra les de la SAL *per a*, *perque*.

En l'apartat del lèxic trobam gairebé els mateixos castellanismes en les dues versions. Sobre el nombre de castellanismes cal assenyalar el caràcter esporàdic d'alguns, mentre que d'altres ja havien arrelat entre les classes més altes, després de cent anys de predomini polític i cultural castellà, i arribaran fins al segle XX. Els castellanismes del text pertanyents al lèxic de la milícia són dos, l'un apareix amb el seu sinònim (*poste de guàrdia* (m.) - *cuero de guàrdia*) i l'altre apareix coexistent amb la forma ja catalanitzada (*sergent major*, *sergente major* - *sargento major*); *torneo* pertany al món cavalleresc, ja absolutament decadent.²⁷

Castellanització de la representació de la vocal neutra en els morfemes de gènere, nombre i terminacions verbals:

	SAL	ARM
Masculí <i>a</i> per <i>e</i>	3	3
Femení <i>a</i> per <i>e</i>	0	1
Femení <i>e</i> per <i>a</i>	9	7
Femení plural <i>a</i> per <i>e</i>	0	39
<i>altre</i> (fem.)	4	0
Infinitiu <i>a</i> per <i>e</i>	0	1
Imperfet ind. <i>e</i> per <i>a</i>	0	6
Perfet d'ind. <i>a</i> per <i>e</i>	2	10
Paraules sense flexió (<i>contra</i>)	1	3
TOTAL	18	70

Irregularitats en la representació de la vocal neutra interior:

SAL	ARM
43	30

rebells / rebelles; sergente major / sergente major; cotxe / cotxo; lo guió / la guia; lo matex orde / la matexa orde; Porta Plegadisa / Porta Aplegadissa; sargento major / sergente major; los demás fronteros / las demás fronteras.

26 L'escrivà del manuscrit de la SAL presenta les hesitacions corrents ja en els dos segles anteriors. Sobre aquesta qüestió ortogràfica, vegeu Mila SEGARRA: *Història de l'ortografia catalana*, Barcelona, 1985, 35. Ja s'havia imprès a Mallorca el *Thesaurus verborum ac phrasium*, del jesuïta Bartolomé BRAVO (s. XVI), a la impremta de Gabriel Guasp, 1607, que contenia un tractat d'ortografia titulat *De Orthographia libellus, vulgari sermone scriptus, ad usum tironum*, obra de l'impressor valencià Felip MEY, amb un apartat titulat "Ortografia en Romance" de recomanacions per escriure en castellà.

27 Sobre la interferència del castellà en el català a Mallorca en aquesta època, vegeu Jaume CORBERA I POU: "La penetració del lèxic castellà dins el català de Mallorca a l'època de la Decadència (segles XVI-XVII)", *Randa*, 18, 1985, 94-110.

LÈXIC

Novetats:

a boca 'oralment, parlant'
ab tal que (no condicional: "publicant la carta de havís [...] ab tal que les companyies [...] acudessen per los puestos assenyellats de la present ciutat").
taula (*en forme de taula*; 'distribució d'un seguici de forma rectangular').

Nou significat de significants coneguts:

magistrat (significat del llatí *magistratus*, nom col·lectiu).
poste de guàrdia ('lloc de guàrdia', mot útil per traduir el castellà *puesto de guàrdia*)
regiment ('conjunt d'autoritats, dels qui regeixen la col·lectivitat').

Variants formals noves: *sergente*.

Interferència lèxica:

apear (v.intr., cast. *apearse*), cas dubtós.
assentar-se (cast. *asentarse*); vegeu DECat VII, 893-894.
assiento (cast. *asiento*)
cuerpo de guàrdia (cast. *cuerpo de guardia*).
demés (cast. *demás*).
discurso (cast. *discurso*).
dítxós (cast. *dichoso*).
don (cast. *don*).
frontero (adj. 'que confronta amb algun lloc'; cast. *frontero?*, a Guzmán de Alfarache es troba en un ús preposicional, vegeu Coromines, DCEH).
junt a (cast. *junto a*; DECat IV, 922, 27).
lindíssim (cast. *lindísimo*).
maravilla (cast. *maravilla*).
Margarita (cast. *Margarita*).
número (cast. *número*).
Palacio (el palau de l'Almudaina, seu del lloctinent -el *Palau*, anomenat en català, era l'episcopal; cast. *palacio*).
paseo (cast. *paseo*).
puesto (cast. *puesto*).
reparo Pot estar relacionat amb *reparo*, present al *Liber Elegantiarum* de Joan Esteve (1472) "les defensions o reparos: munimenta; repara, propugnacula") (k-5-e) i al *Llibre de la benaventurada vinguda* (1542) (Ed. Ll.Ripoll, 314) "lo saludà ab tota la artilleria, axí de la terra com del reparo"; possible imitació del llatí o italià (DECat VI,270,56).
sargento (cast. *sargento*); apareix també *sergent* i *sergente*.
su (al tractament *Su Senyoria*; cast. *su*).
torneo (cast. *torneo*).

Neologismes:

cotxe (cast. *coche*) La primera cita mallorquina és la que no presenta l'assimiliació vocàlica: *cotxe* (1609) (SAL A(M).-15, f.63r.) i el 1611 ja trobam l'assimilada *cotxo* (BSAL VI, 27a). En el text de la mostra de 1623 de la SAL apareix 8 vegades *cotxe*, mentre que al manuscrit de l'ARM apareix *cotxo* una vegada i *cotxe*, quatre. *Cotxe* és recollit poc després (1628) també pel DCVB, el qual també dóna l'any 1692 com el de la primera cita de *cotxo* a Mallorca. La forma assimilada *cotxo* es troba el 1583 al Principat, on encara s'usava a les primeres dècades del segle XX, a Barcelona.

APÈNDIX

[f.34r] En lo any de la Nativitat de nostre Senyor Déu Jesuchrist 1623 a 26²⁸ del mes de juny que fo²⁹ la última³⁰ festa de Sincogesma, lo Ill. Sr. Don Hierony³¹ Agustí Loctinent³² y Capità General per la Magestat del Rey y señor nostre Phelip tercer per se Real Carta féu entendre³³ a dita Su Sria. Illma. com alguns rebells³⁴ dels estats de Irlanda preparaven sert número de naus de guerra, entenen se havien de ajuntar ab altre número de naus [de]³⁵ cossaris moriscos expulsos de Spaña, los quals havien³⁶ carragat de infanteria,³⁷ pertrets de cals, celles de cavall y altres monitions de guerra y, com no se sebia³⁸ lo intent per ahont preperaven³⁹ son designa, mana Sa Magestat⁴⁰ avisar totes les fronteres de sos Regnes y terres marítimes⁴¹ y, en perticular,⁴² la present Illa y Regna de Mallorca y illes adjacents perquè⁴³ estiguessen previstes de lo necessari⁴⁴ acàs⁴⁵ lo ynimich⁴⁶ donàs per estes⁴⁷ parts. Su Sria. Illma., preceint⁴⁸ son consell de guerra,⁴⁹ mana fer y publicar los Reals adictes y⁵⁰ publicant la Carta de havís⁵¹ y Resenya General,⁵² tant en la present Ciutat com encara per totes les viles⁵³ y lochs de la part forana⁵⁴ per lo dit die asenyelat, tant les⁵⁵ compenyies⁵⁶ de infanteria com los de a cavall,⁵⁷ voluntaris y cavalls forsats, ab tal que les⁵⁸ companyies de infanteria y arcabusseria acudessen⁵⁹ per los puestos asenyellats de la present Ciutat. A la qual mostre y resenya feren⁶⁰ algun tant de contrari los Mag. Srs. Jurats entenen no convenia

-
- 28 26] 6 al manuscrit de l'ARM (ARM) i a la versió de Forteza (F).
 29 fo] ARM, fonch; F, fo.
 30 última] F, tercera.
 31 Hierony] ARM i F, Hieronym.
 32 Loctinent] ARM, lloctinent; F, mestre de camp, Loctinent.
 33 entendre a] ARM, antendra à.
 34 rebells] ARM, rebelles; F, rebel-les.
 35 de guerra, entenen se havien de ajuntar ab altre número de naus] manca a ARM.
 36 havien] ARM, havian.
 37 infanteria, pertrets] ARM, infantaria, partrets.
 38 se sebia] ARM, sabia.
 39 preperaven] ARM, preparaven.
 40 Magestat] ARM, Magestad.
 41 totes les fronteres de sos Regnes y terres marítimes] ARM, todas las fronteras de sos Regnas y terras marítimes.
 42 perticular] ARM, particular.
 43 perquè] ARM, paraque.
 44 estiguessen previstes] ARM, estiguessan previstes; F, estiguessen avisades y provistas.
 45 acàs] ARM, à cas; F, per si acàs.
 46 ynimich] F, inimig.
 47 estes] ARM, estas.
 48 preceint] ARM, preseint; F, precehint.
 49 preceint son consell de guerra, interlineat a SAL.
 50 y] ARM, manca.
 51 havís] ARM, afegeix de Sa Magd. manant se preparàs mostre.
 52 General] ARM, Genaral.
 53 encara per totes les viles], ARM, encare per todas las vilas.
 54 forana] ARM, forane.
 55 les] ARM, las.
 56 compenyies] SAL, i ARM, *nyi* sense *i* a text, com totes les vegades que apareix la representació de la nasal palatal davant *i*, que, ja sense avisar, corregirem segons la norma actual.
 57 de a cavall] SAL., escrit sempre al text *de acavall* en una sola paraula, que hem dividit. ARM, de cavalls.
 58 les] ARM, las.
 59 arcabusseria acudessen] ARM, arcabussaria acudissen.
 60 feren] ARM, feran.

per causes⁶¹ representades a boque, però vis[t] y considerat lo havís de Sa R. Mag. y la voluntat de Su Señoria Illma. Condesendiren en la executió⁶² de dita mostra⁶³ y resenya general⁶⁴ de tot lo Regna que.s féu en lo modo y forma següent: So és,⁶⁵ per tots los bastions y⁶⁶ muralles, tant per la part de terra com de la mar y les fronteres,⁶⁷ acudiren⁶⁸ tots los capitans de totes les compenyies de la present Ciutat y son terma y les⁶⁹ dos dels 200 ab tota la infanteria,⁷⁰ molt ben posada y en orde,⁷¹ a los baluarts y muralles y tota la cavalleria⁷² de la present Ciutat y son terma ajuntada en la plasa⁷³ del Born en esquadró⁷⁴ com la cavalleria⁷⁵ forsade assistia⁷⁶ junt a la persona de Su Sria. Illma. y altres compenyias de infanteria foren repertides per les pl[as]es⁷⁷ més principals de la ciutat, ço és, la plasa Nova,⁷⁸ plasa del Templa, plasa⁷⁹ del Carme, del Mercat y plasa de la Llonge⁸⁰ ab sos cuerpos de guàrdia y postes de guàrdia en les portes de la ciutat de arcabuseria y ab los artillers y ajudants de artillers, ab boníssima orda. Cridats per Su Sria. Illma. dins de un cotxe que tenien aperellat⁸¹, combidà su Sria. Illma. a la vista d'est espectacle de dita mostre y reseña gen[er]al als Magnífics Jurats qui aleshores eren: so és, per los militars, lo Magnífic Nicolau Rosinyol Segranade; per los ciutedans, lo Magnífic Pere Onofre⁸² Cotoner y Sala y Francesc Truyols; per los mercaders, lo Magnífic Gabriel Lull y Galseran Ortis; per los menestrals, Magnífic Jordi⁸³ Vaquer [f.35v.] acompanyats del Magnífic Mostesaff, cònsols y altres oficials universals⁸⁴ y en forme de taula pujaren alt en la sala del Palasio Real ahont trobaren a Su Sria. Illma. en compenyia del Magnífic Balla y Vaguer⁸⁵ y loctinent de Procurador Real y alguns capitans, sergente major y algunes altres persones notables. Abaxaren dita Su Sria. Illma en compenyia del Magnífic Balla y vaguer y los demás oficials universals que.s trobaren presents per son orde y en la plasa de Palacio estigueren aparallats alguns cotxes y carroces per Su Sria. Illma., Magnífics Jurats, Balla y Vaguer y los demás oficials qui

-
- 61 causes] ARM, causas.
 62 executió] F, etzecució.
 63 mostra] ARM, mostre.
 64 general] ARM, genaral.
 65 So és] ARM, afegeix que; F, ho substitueix per *dit dia, après dinar*.
 66 y] F, de las.
 67 fronteres] ARM, fronteras.
 68 acudiren] F, *acudiren*, a més de la redacció de l'oració refeta.
 69 les] ARM, las.
 70 infanteria] ARM, infantaria.
 71 posada y en orde] ARM, posade y en orda.
 72 cavalleria] ARM, cavallaria; F, afegeix *voluntaria*.
 73 ajuntada en la plasa] ARM, ajuntade en la plaça.
 74 esquadró] SAL, ratllat *a hont se prengué mostre y reseña*; ARM, esquadrò.
 75 cavalleria] ARM, cavallaria.
 76 assistia] ARM, assistia.
 77 compenyias de infanteria foren repertides per les pl[as]es] ARM, companyias de infantaria foren repartides per las plaças.
 78 plasa Nova] ARM, plaça Nove.
 79 plasa] ARM, plaça.
 80 del Mercat y plasa de la Llonge] SAL, al marge esquerre; ARM, plaça del Mercat y plaça de la Llonge.
 81 Al marge esquerre: Cridats per Su Sria. Illma. dins de un cotxe que tenien aperellat.
 82 Onofre, interlineat.
 83 Jordi Vaquer], interlineat damunt un nom ratllat. Les darreres lletres del marge dret i la línia del final del full estan tallades.
 84 Ratllat: y altres persones notables.
 85 Ratllat: y alguns.

assistiren. Enbercà-s Su Sria. ab la sua carrosa en compenyia dels dos Magnífics Jurats militar y ciutedà major y lo Magnífic Balle y loctinent de Procurador Real, per no caber y més, y en altre se embercà lo Magnífic Vaguer ciutedà menor y los demás de ses Magnífiques [espenyat] y altres officials universals qui acistiren y junt ab lo cotxe de Su Sria. se pertiren de Palatio ab son orde y lo guió de Su Sria. anava junt al cotxe últim de Sus Magn. ab garde de⁸⁶ alguns capitans y persones notables a la tere y en esta forma anaren a visitar los bestions y puestos ahont estaven les companyias repertides. Et primo arribaren al bestió dit d'en Berard ahont apeà Su Sria. Illma. y Sas Magn. per son orde ab los Magnífic. Balla y Vaguer y los demás officials visitaren dit bastio y capità ab se companyie de infenteria y arcabusseria qui estava en esquadro féu una famosísima salve⁸⁷ y feta y regonegué dit puesto. donà horda Su Sria. Illma. al capità no.s mogué de dit baluard fins altre orda prenint primer resenya de tota la gent ab ses armes tenia de baix de sa bendera. Y feta dita visita tornà Su Sria. pujar en cotxe en la mateixa forma anant justament ab ses Magn. al subsegüent bastió dit dels Capellans ahont estava altre companyia ab son capità y bendera en esquadro y ab la mateixa orde y forma que l'altre estigué⁸⁸ entrant Su Sria. Illma. y Magnífics Jurats y los demás se féu altre salve de arcabusseria entrant en dit bastió ahont tembé aparearen donant an el capità la mateixa orde que havia donade al altre y de ay tornaren pujar en cotxe y visitaren lo bastió de la porta del Camp y visitat y feta la mateixa salve y donat lo matex orde tomaren a pujar en cotxe y se visità lo bastió de Socorrador y après lo de Sant Antoni y après lo de Sanoguera y lo de la Porta Pintade y per consegüent lo del Socors y de Vilaregut en cada qual estaven ses compenyies y postes en esquadro y pessant⁸⁹ Su Sria. Illma.⁹⁰ ab los demás feyen salve de arcabusseria, com havien fet los demás. donant a quiscuns de sos capitans la mateixa / [f.35r.] horde que havia donade al bastió d'en Berard y que feta se resenya no.s mosguessen de son puesto sens altre orde y si a la have-maria no tenien altre horde que aleshores se retirassen en⁹¹ ses cases; de la Porta Pintade pertí Su Sria. ab dites Ses Magn. per son orde a peu en forme de taula y anaren des del cantó del monestir de Santa Margarita per lo carrer dels Homs avall fins al peu de la costa del Hospital General davant la Porta de Jhesús y dins lo quadro de la Porta Plegadisa estava de poste una compenyia de infenteria y arcabuseria en esquadro y altre el encontre a la part del Carne junt a la paret del monestir de Santa Magdalena y pessant Su Sria. Illma. y Magnífics Jurats y officials Reals y Universals quiscun en son loch feren dites dos companyies⁹² una femosa salva de arcabuseria y mosqueteria y al peu de dita costa prengué Su Sria. puesto y asiento per e descansar y se aportaren cadires y posades en filera⁹³ se asentà Su Sria. y consegüentment los Magnífics Jurats ab lo Magnífic Balle. Vaguer y loctinent de Procurador Real per son orde en forme de taula ab los demás officials universals qui foren presents ab alguns capitans y cavallers vells perticulars y moltíssim poble detràs dels asientos de peus. Asentat Su Sria. Illma. y tot lo Regiment. Refrescaren en dit puesto; per lo molt calor que feya, posassen ombre y estava a les espalles de Su Sria. la Illma. Sra. Vireyna y algunes dames de palatio dintre en carrosa per ha veura la festa y lo

86 *de* interlineat.

87 Darrere *salve* a l'original hi ha *de arcabusseria*, ratllat.

88 Ratllat: esquadro y; interlineat, damunt: l'altre estigué.

89 Ratllat: entrant; interlineat, damunt: pessant.

90 Ratllat: y Mag. Jurats.

91 Ratllat: se'n anassen pera; interlineat, damunt: se retirassen en.

92 companyies, ms. companies.

93 Interlineat: en filera.

Magn. Sr. Regent y doctors del Real Consell prengueren a cas puesto y asiento junt a la Porta de Jesús ab les espalles⁹⁴ a la paret de la muralla mirant envés lo Pla del Carme y axí estant donà horde Su Sria. Illma. al sergent major a que vingués lo Sr. Don Albertí Demeto, capità de tota la cavalleria voluntària⁹⁵ del present Regna qui estava ab esquadró en la plasa del Born de orde de Su Sria. y venint per lo Pla del Carme⁹⁶ molt ben posat ab son cavall y guió passà devant Su Sria. Illma. y magistra[t] qui estava assentat per orde en dit puesto alegit a cas y féu son repalo,⁹⁷ passat dit don Albertí ab se compenyia y totes les demás compenyies de a cavall pasaren⁹⁸ per son orde molt ben ordenades y adresades. Com la noblesa mallorquina en semblan[ts] occasions saben fer y agueren fet si lo temps agués donat més⁹⁹ loch ab ses gale[s] y plomes a maravilla dita cavalleria¹⁰⁰ y pessant isqueren per la dita Porta de Jesús y donaren la volta y entrant per la Porta Pintada y abexaren per lo carrer dels Homs y discorregueren altre volte per devant de dita Sa¹⁰¹ Sria. qui no.s¹⁰² mogué de dit puesto ab los demás¹⁰³ oficials reals y universals y discorregueren¹⁰⁴ dites compenyies de a cavall per lo carrer de St. Jaume¹⁰⁵ fins al moll y, pessades dites compenyies,¹⁰⁶ Su Sria. Illma. pujà a cavall, que tenia allí¹⁰⁷ de respecta, y anà a regonèxer los demás bastions y muralles y estaven a veura en compenyia [del] / [fol. 35v.] sargento major y altres capitans entretenguts ab son guió y persones notables qui-l acompenyaren y regonagué doncs¹⁰⁸ los bestió de la¹⁰⁹ Parellade, del Sitjar, d'en Moranta y de Santa Catherina y los demás fronteros a la mar y ses muralles¹¹⁰ als quals arribant Su Sria. en cade bastió se li feya la salve que los demás havien feta de arcabuserria y mosqueteria y pessade la cavallerie, com dit és, se depertí Su Sria. Illma. dels Magn. Jurats per a fer dit ministeri y dites Ses Magn.¹¹¹ y per son horde entraren ab sos cotxes ab companyia dels Magn. balle y vaguer y altres oficials universals y anaren de paseo per lo carrer de St. Jaume aval y Born fins al moll a hont acàs tornaren veura tota la Cavalleria y en dit port y moll se trobaven les dos galeras de Barcelona de que.s folgaren los capitans catalans veura tant sollemna mostre¹¹² no obstant la primera festa havien vista altre femosa feste en la plassa del Born¹¹³ de un sollemne torneo de a peu,¹¹⁴ ab lindíssimes inventions, lo qual féu¹¹⁵ la noble Confreria

94 espalles, ms. espelles.
 95 Interlineat: voluntària.
 96 Ratllat: com a capità.
 97 Al marge: y féu son repalo.
 98 Interlineat: pasaren.
 99 Interlineat: més.
 100 Interlineat: dita cavalleria.
 101 Sa, repetit al manuscrit.
 102 no.s, correspon a *no* del manuscrit.
 103 demás, amb *de* interlineat.
 104 discorregueren, ms. discorreguer.
 105 per lo carrer de St. Jaume, al marge.
 106 Ratllat: de a cavall.
 107 allí, interlineat.
 108 Interlineat: y regonagué doncs.
 109 Darrere la hi ha ratllat: Sitjar.
 110 Interlineat: y ses muralles.
 111 Interlineat: ses; darrere *Magnificències* hi ha ratllat *Jurats*.
 112 mostre, al ms. darrere hi ha ratllat: y Resenya.
 113 en la plassa del Born, al marge, al ms.
 114 Interlineat: de a peu.
 115 lo qual féu, interlineat al ms.; damunt havia *feta*, ratllat.

de St. Jordi patró de la Cavellaria¹¹⁶ de lo que resteran molt contents los Srs. Catalans y de lo fet y en perticular Su Sa. Illma. y tot lo Regne del fet com se podia desitgar y dix Su Sa. Illma. devant tot lo magistrat y circustans¹¹⁷ estes consemblants peraules "Con la metad desta gente de infanteria y cavalleria me basta el ánimo de conquistar toda Barvería" de què los Magn. Srs. Jurats y tots los presents¹¹⁸ restaren molt contens y satisfets de lo fet y Su Sa Illma. per lo semblant; la mateixa resenya y monstra general de peu y de a caval menà y ordenà Su Sria. se fes per los capitans de les vilas y perròchies de la part forana lo matex die per lo que s'entenia convenia axí al servey de Sa Mag., de lo que se creu¹¹⁹ té Su Sria. Illma. plenísima relatió del estat¹²⁰ armes y municions del present Regna en coses de guerra, per conservatió y bon estat de aquell,¹²¹ tot a glòria de nostre Sr. Déu, bé y utilitat de la cosa publica y servey del Rey nòstron Sr. que Déu nos conserve y guarde per felices y ditxosos anys com estos sos faells vexals desitjam, amèn y per report la present nota.

Discurso de la mostra y Resenya manà¹²² Su Sria. Illma. pendre¹²³ de tota la gent de guerra de peu y de acavall del present Regna a 6 de juny 1623.

ASAL, M(A).-15. Cerimonial, 1575-1657 (1720); f.34r-35r.

116 Ratllat : *mallorquina*, darrere *cavellaria*.

117 y circustans, al marge.

118 presents, interlineat damunt *circunstans*, ratllat abans.

119 creu: interlineat damunt *entén*, ratllat.

120 estat, ms. estat y.

121 y bon estat de aquell tot, interlineat damunt *del present Regna* tot, ratllat.

122 manà, seguit de mandà, ratllat.

123 pendre, darrere, ratllat, se tomasse.

RESUM

Edició de l'acta original en llengua catalana de la mostra i ressenya d'armes celebrada el 26 de juny de 1623 a la ciutat de Mallorca manada a tota l'illa pel lloctinent general Gerónimo de Agustín, com a capità general de l'Estat balear. La mostra es convocà per la possibilitat de l'atac a l'illa per una esquadra anglesa en combinació amb corsaris nord-africans. Els jurats del Regne s'havien oposat a la seva celebració, presumptament per motius econòmics, ja que el finançament de la milícia depenia sobretot d'ells. És important com a única descripció coneguda d'una mostra, per conèixer la murada renaixentista de la ciutat i per conèixer l'avanç de la influència castellana en l'ortografia i en el lèxic catalans a Mallorca.

ABSTRACT

Issue of the original act in Catalan language of the exhibition and review of arms celebrated on 26th June 1623 in Palma de Mallorca ordained on the whole island by the Deputy general Gerónimo de Agustín as General of the Army of the Balearic State. The exhibition was summoned in view of the possibility of an attack on the island from an English squadron joined together with North-African corsairs. The juries of the Kingdom had objected to the celebration, supposedly for economic reasons, as the financing for soldiery depended above all on them. The fact is important -as a sole description known of an exhibition- in order to get to know the Renaissance Wall of the City and the advance of the Castilian influence on the Catalan orthography and vocabulary in Majorca.